

Szerkesztőség és Kiadóhivatal

Székhelyi-utca SIMON-ház, Kunza József ut.
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK.

előfizetési pénzek és a hirdetés körüli passzok
valamint a lap szerkesztési részét illető
minden körülmények ide intézendők.

Hírdetetlen levelek csak inmert kezektől
fogadtnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár

Helyben házhoz hordva vagy vidéki
postán küldve

Egész évre	10 ft — kr.
Félévre	5 ft — kr.
Negyedévre	2 ft 50 kr.
Egy hóra	1 ft — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hatszopitator egyszeri beiktatásért 6kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 3) kr.
Nyitlár 4 hasáboz postatorárt 20 kr.
Hirdetést vagy reklamot magában foglaló
ajánlatok ára 50 krajczár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Hétfő Október 21.

207. szám.

A hadsereg czime, jelvényei.

A közelebb Bécsben tartott miniszteri tanácskozások a melyekről az ellenzéki lapok a válság közeledésének hírére követték, a magyar jogos követelményekre nézve kedvezően végeztek. — Amennyiben a közös hadsereg czime véglegesen rendeztetett. Ő felségének erre vonatkozó legfelsőbb elhatározását a magyar, valamint osztrák hivatalos lap tegnapi száma már közli is. E szerint ő felsége indítatva érezte magát a hadsereg emlitett czimzés-változtatását elrendelni, tekintettel arra, hogy régóta szokásos volt a hadsereg czimzését az államfő és hadur cziméhez alkalmazni. A kézirát egyszersmind hangsúlyozza, hogy a változás által a hadseregnek állandó időkre megállapított egysége és szétválaszthatatlansága semmikép nem érintetik.

Ez a legfelsőbb elhatározás napi parancsban is közétetik. Azon kérdés, hogy a közös hadsereg csapatai, valamint a magyar és osztrák honvédség csapatai, milyen zászlók alatt állnak, minden kétséget kizáró módon már 1868-ban törvényesen szabályoztatott, hasonlóképp törvényesen körülírták akkor az egész véderőnek rendeleti uton megállapítandó összes jelvényeire és jelzéseire vonatkozó módozatokat. Nem volt és nincs is tehát semmi ok, hogy ez irányban újabb intézkedések történjenek.

Ó császári és Apostoli királyi Felsége a következő legfelsőbb kézirátot méltóztatott kibocsátani:

Kedves gróf Kálnoky!

Azon elődeim által is követett szokásnak megfelelően, miszerint a monarchia haderejének elnevezése minden időben az uralkodó és legfőbb hadur mindenkori cziméhez alkalmazkodott: indítatva éreztem magamat ezzel egyidejűleg kiadott parancsirat által, melyről önnek

másolatot küldök, elrendelni, hogy hadseregem és hadi tengerészetem azoknak részei, közegei és intézetei ezentul az eddigi helyett, jövőre a „császári és királyi” elnevezést vegyék fel és viseljék.

Ezen intézkedés, mely egyszersmind megfelel, az 1867-ik évi idevonatkozó törvények által megállapított államjogi viszonyoknak, semmi módon nem esoríthatja és nem érintheti a közös hadsereg és hadi tengerészet egységét és elválaszthatatlanságát, egyé mint azt a pragmatika sanctió alapelveire fektetett és azokból leszármaztatott 1867-iki törvényekkel a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és tartományokra nézve az 1867. dec. 21-iki törvény, Magyarországra nézve az 1867. XII. t. cz.) elvileg és végérvényesen megállapították. Megbizom Önt, hogy ezen kézirátomat a két miniszterelnök tudomására hozza.

Kelt Bécsben, 1889. évi okt. 17-én.

Ferencz József s. k.
Kálnoky s. k.

A közös hadügyminiszterhez intézett legf. parancs irat következő:

„Mostantól fogva hadseregem és hadi tengerészetem, azoknak részei, közegei, és intézetei az eddigi helyett a „császári és királyi” elnevezést fogják viselni.

Ennek megfelelőleg tegyen meg Ön minden szükséges intézkedést.”

Kelt Bécsben, 1889. évi okt. 17.

Ferencz József.

Ime tegnapról fogva megszűnt egy régi név, mely sajtószertű szívóssággal hosszasan túlélt a régi, korhadat intézményt magát. — A hadsereg czime „császári és királyi” a közös hadsereg, jogszerint már 22 év óta ilyen.

A magyar miniszterelnök a közjogi-lag helyes kifejezés vivmányával tért vissza Bécsből. — Magyar ellenzéki lap-

jaink most már a miatt handabandáznak, hogy ez kevés nekik és gnyulólva kérdik: „Hát csak ezért kellett Bécsben három napig tanácskozni?”

Bzzeg az osztrákok és csehek nem így irnak. Amazok irigylik, emezek meg éppen felzudulnak ellene.

Dalmácia visszacsatolása. A horvát tartománygyűlésen Barsics az egész ellenzék nevében javaslatot terjesztett be, hogy a királyhoz fölizrat intéztesék Dalmáciának a horvát-szlavon királysággal való egybeolvastása érdekében. Ez indítvány előzetes tárgyalására ad hoc bizottságot küldtek ki.

Külföld.

A portugál király meghalt. I. Lajos, Portugália királya meghalt. Az elhunyt király született 1838. október 31-én. Fia volt II. Mária da Gloria királyné. kinek II. Ferdinánd királylyal (Szász-Koburg-Kohary herceggel) való házasságából származott. Midőn testvérbátyja, V. Dom Pedro meghalt, 1861. november 11-én követte őt a trónon. 1862-ben vette el Mária Pia osztrák hercegnőt, Viktor Emáuel király leányát. E házasságból született 1863. szept. 23-án a trónörökös, Dom Carlo Fernando, braganzai herceg, ki 1886-ban nőül vette Amália orleansi hercegnőt, a párisi gróf leányát. Fiók a mostani trónörökös: Lajos Fülöp 1887. március 21-én született. I. Lajos uralkodása alatt Portugália nagyot haladt. Az elhunyt király mint író is működött, a többi között Shakespeare műveit spanyol nyelvre fordította. A braganzai herceg, mint az elhunyt király utóda, az I. Károly nevet veszi fel. A portugál nemzet gyászában mi magyarok is őszintén osztozunk és tájaldunk annyival mélyebb, mert Dom Luiz egyik legjelkesőbb barátja volt a mi magyar hazáknak, Ferencz József királyon kívül az európai uralkodók között az egyetlen, a ki nyelvünket köléletesen bírta szóval és írásban és a ki minden kínálkozó alkalmat megragadott, hogy magyarbaráti érzelmének kifejezést adjon és büszkén hivatkozott arra, hogy magyar vér foly ereiben. — Családja nevében a Kohary nevet megtartotta, nem úgy, mint többi Coburgok. Gyermekei is oly folyékonyan beszélik nyelvünket, mintha Debreczenben nőttek volna fel. — A c z á r i

látogatás legjelentősebb eredményei közé a politikai körökben azt számítják, hogy a császár környezete meggyőződött közvetlen tapasztalat után arról, mennyire alaptalan a pétervári körök ama véleménye, hogy Németországban háborúpart létezik. A császár kísérete is belátta, hogy Németország és szövetségesei csak a békére várnak. — Vilmos német császárt és Augustaa Viktoria császárnét Athenébe való utazásuk alkalmából az olasz királyi pár Monzában a legszívélyesebben üdvözölte. — A bolgár fejedelem székere a c z á r György nagyherceget, a montenegrói fejedelem vejét szemelte ki. A bolgárokat természetesen meg sem kérdezte, a kiknek van saját népszerű fejedelmök, a ki európai utjából már hazafelé utazik Sofiába. — Kálnoky külügyminiszter egy angol lap értesülése szerint Bismarck herceget meglátogatta Fridrichsruhében.

Egy család pusztulása

— A Möriczék tragédiája. —

Az élet, megrázó tragédiáinak egyik legszörnyűségesebbjét játszotta el a debreczeni Möricz családdal. — Aeschlyos tragédiáiban olvashatunk hozzá hasonlókat, melyekben testvérek halálra gyűlölik egymást, a gyermek szüleit, feleség férjét gyilkolja, s az apa rettetetes átka a Nemezis iszonyu bosznállásával teljesül.

Hosszu, belső egyentlenség, viszály és gyűlölet, kezdődve pénzügyi bajok és egyenlőtlen szülei szeretet miatt, néhány év alatt előbb anyagilag megbomlasztja egy gazdag, tekintélyes család anyagi létének addig szilárd alapjait, azután aláassa a családi kölcsönös bizalmat, az egyetértést, a szívek nyugalmát s még rövidebb idő alatt, mint a görög zord igazságszolgáltatás, elégtételül kőveteli valamennyiök életét. — Egyik a másik erőszakos kezétől véreznek el. Az apát meggyilkolja a fia, az anyát a leánya. Bűnhődnie kell a leánynak is: ugyanaz a kéz, mely két golyóval kioltja anyja életét, önmaga ellen fordítja a gyilkos fegyvert; bűnhődnie a fiúnak: másfélévig kínos, megőrijtő bizonytalanságban várva az emberi igazságszolgáltatás ítéletét, mely vagy szegényteljes bitofára jut-tatja, vagy a mi még iszonyabb bűnhődés lesz, életfogytiglan tartó rablásra kázhoz-tatja.

Most már tisztán áll előttünk a mi tegnapelőtt még nem vala kiderítve a hogy öv. Möricz Andrásné nem maga végezte ki magát

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Debreczen.

Jókai Mórtól.

(Folyt. és vége)

A hűbéri viszony, mely határozott pénzfizetéssel volt szabályozva. A Dózsák után a szerb Brankovics Györgyre, majd Hunyady Jánosra szállt; amannak zálogba adta azt Zsigmond király, ennek honfi jutalmul a nemzet. Félzáradig a Hunyady-család maradt Debreczen ura; hűségéért I. Mátyás király a kincstári nyereménybeli jövedelmek fizetésétől felmentette a várost, ugyszintén annak kereskedőit minden vámfizetésről az országban, míg másfelől a városnak szabadságot adott a Hortobágy révén vámszedésre. Elvégre 1477-ben kiadott rendeletével a tiszántúli részen addig Nagy-Várad által élvezett árumegállító és kirakodó hely jogát Debreczenre ruházta át, már előbb hálásan említvén fel egy másik oklevelében azon hűséget, melylyel a debreczeniek anyja és családja iránt viseltettek. E tény alakította át Debreczent azzá, a minek emelkedését köszönheti: a vásáraitól híres kereskedelmi várossá, a hol az előkelő világ az iparos és kereskedő osztály képezte hajtán uty, miként ma. S ez osztály mindig magyar volt, a vállalkozás, üzérkedés szelleme természetvé vált: a nyereséget nem hagyta idegen kézre. Krónikáiban találunk egyes adatot, mely szerint csupán tizenkét görögnek volt megengedve, hogy a városban üzletet nyithasson, de azok közül is, ha egy kihal, helyébe más görögnek nem szabad betelepülni. A „szabadság” alatt, a hogy az országos vásárokat neveztek, szabad volt Debreczenben a világ minden népének portékáit árulni; el is jöttek arra messze földről oláh és török kalmárok, lengyel kereskedők s egész bazárt

rendeztek karmazsin, s-lyem-, patyolat-czikkeikből; de azontul csak a debreczeni polgárnak volt szabad az „állásokat” megtölteni; míg neki szabadalma volt még Stambulban is felütni az árusátort.

A tökéletesült műpar s annak készítői menyeivel messze földre folytatott kereskedés már a hajdani időkben is bővebb ismeretekkel gazdagította a városban a népszellemet. A tehetsős polgárok fiaikat eleinte Krakóba küldték akadémiaira; de a mellett otthon is iskolákat alapították világi mesterekkel, a kikről a város egyik legnagyobb utczája maig is e nevet viseli „mester-utca.”

A Hunyadiak kihaltá után a Szapolyaiakra szállt a földesuri hatalom a város fölött. János király a birtoklást hatalmas hívére, — Enyingi Török Bálintra ruházta 1536-ban. E történelmi nagyevű főur hozta be a reformációt Debreczenbe. Bálint pap volt az első hittenjesztő. A debreczeni nép tömegesen vette föl az újított vallást, s tizenhat év mulva az egész város felvette a protestantizmust s újabb tíz év mulva Kálvin tanainak híve lett; templomait átadta az új hitnek. Minden más egyház megszűnt.

Az állambontó nagy catastrophák ezután Debreczent sok időre az erdélyi fejedelmek főnhatósága alá osztják. Ezek a válságokban változatos idők fejtették ki Debreczen életbúlesését.

Három-négyféle ellenséges tábor utjában köfálak nélkül, hadsereg nélkül, mégis szabadon, mindig hazájához híven, a felvilágosodás, a tudomány munkájában kitartón, mint egy független republika, állt egyedül magában ez a város. Megváltotta magát a szultántól, a pasáktól, a saját fejedelmétől, a császári vezéréktől; dülő hadaik ellen nem küldött tábor, megadta a ráesett hadiilletéket; de vasvillát nem ragadott ellenséggel mérkőzésre, hanem eléje küldé bíráját, előljárót s megal-

kudott vele: tüzet, vasat távol tudott tartani magától: a harcavágyó fiataliságot otthon tudta fegyellemen őrizni, a népszenvédelet, mely keresi a veszélyt, lecsillapítani. Nem egyszer megessett az ilyen követésbe küldött előljárókon, hogy a dőltyős ellenség fogságra vetette, meg is kinoztatta őket; a vezérszónok, a bíró ott vezetette a fajt; a szomorú példa még sem tartotta vissza az utána következőket: Debreczen volt a haza.

Hányszor fogadta be ez idők alatt Debreczen egész elpusztult városok menekülő népét, Szeged, Makó, Csanád lakosait és egy ideig a Sárospatakról elűzött református főiskolának bujdosó tanárait és ifjait. A mindennütt üldözött reformátio hívei itt találtak állandó menedéket s mikor Rákóczy Ferencz hadi sorsa bevégeztével az országot elhagyta, a vele bujdosott védtelen nép tömegét, névszerint a barsmegyei menekülteket a kurucok asszony és gyermekétáborát Debreczen oltalmára bizta: ez fogadta be őket.

És mikor elvégre arra került a sor, hogy nem használ az engesztelés, a fizetés: akkor megmutatta Debreczen népe, hogy a kardforgatástól sem szokott el. Midőn 1586-ban a krimi tanárok dülő hada, rablásra fűzött népet hurcolva magával, Debreczen felé hōmpölygött, a polgárság a Szoboszló és Újváros közti mezőn szétverte őket, s a foglyokat kiszabadította; a csata helyének neve ma is „Vervölgy.”

Még sem óvhatta meg Debreczent sem bölcsesség sem álvzatékszség, se vitéz ellenállás a veszedelemtől; nemcsak a császári vezérek, hanem török, magyarok is, pribékek, megrohanták, kirabolták s az 1564-ki tüzvészben az egész város, templomaival együtt porrá égett.

De a népben élő hatalmas közszellem újra fölemelte hamvaiból a semmivé lett várost, s ezt még gyakran volt alkalmá ism-

telni. Az a lángokból támadó Phoenix a város czimerében e korszakot jelképezi.

Jellemzi ez időket a városi tanácsnak 1610-ben kelt határozata: „Mivel az isten az ostort még ki vette közülünk, — de sőt a romlás napról-napra növekedik: annak okáért, míg az ur isten csendes állapotot nem hoz, senki hegedülni, tánczolni, lantolni, virgí nálni ne merjen.”

Az pedig a népet jellemzi, hogy a változatos hadviselés alatt, a melyly uralkodónak altaltvalójává tette a békeszerződés e nagy magyar várost, annak a hűséget őszintén megtartá. — A Habsburg-családbeli királyok, épen úgy, mint a Szapolyaiak, Báthoriak, Bethlenek, Bocskayak és a Rákóczyak a beszületes hűségért jutalmat kaptak s megerősített régi szabadságukkal a várost; Báthori István még lengyel király korában sem felejté ki azt kegyosztásából, sőt még a török szultán is megteszi azt, hogy egy ismétleges évbén a város adójának egy részét elengedi. Bethlen Gábor fejedelem kezdé el a tüzvész által elpusztított nagy templom fölépítését, I. Rákóczy György pedig befejezte azt s számára diadalmi hadjáratokban lefoglatl ágyukból öntött 50 mázsás harangot ajándékozott, mely sokféle viszontagságot szenvedve, mainap is Rákóczy-harang nevet visel. II. Rákóczy György sokkal rosszabb emlékeket hagyott Debreczennek. Lengyelországi hadjáratában oda veszté csapatait, s a török elleni csatározásában rájuk hozta az ellenséget, nem tudta őket megvédeni. Maga is ott veszté a gyalui ütközetben; a győztes török pászár csak öng késeket és egy hosszú láncot követelt a debreczeniekéről: amazokkal az elesett magyar vitézek fejét lenyuzni, emezekkel a foglyokat egymáshoz kötözni.

Debreczen városára ezután is a nyomor-gatások egész sorozata nehezült. A török kegyetlenségeket felülmúlták Caraffa tábor,

sőt ma már azt is majdnem bizonyosan állíthatjuk, hogy nem a maga akarataival halt meg s a halálra is ép oly váratlanul, ép úgy gyermeki kézből jött, miként ferjere.

Móricz Erzsike azt a rettenetes bűnt követette el a mit átyja.

Megölte édes anyját. De végzetes tettét nem engedte emberek ítéllete alá bocsátani. Az igazságszolgáltatást maga megadta. Azon a helyen golyót röpített saját agyába is.

Levelét írott ő is az iszonyu tett elkövetése előtt, épen miként szerencsétlen átyja.

Mikor e sorokat írjuk, még nincsen föl-bontva a levél. — De azt gyanítják, hogy a levél megadja a választ azokra a kérdésekre, melyek felett két napig megdöbbenve csak bizonytalan, valószínűleg képzelt feleleteket találva gondolkodott a világ. Ha talán indokot nem fogunk is találni, legalább magyarázatát hallani fogjuk, miért felelt az apagyilkos anyjának és fiatal nővérének veres hullaja tegnap ravatalon?

Hát Móricz Józsefnek ezért kellett isteni és emberi törvényt megvetnie, az atya állítólagos pazarlásaitól, durva, kegyetlen bánásmódjától édesanyját és édes testvérét megmenteni, hogy nyomorultta tegye azokat, kiknek bódogtatást akarta visszavonni saját ételt és lelke üdvössége feladásával, hogy borzasztó halálba kerresse azokat, a kiknek nyugodt életet akart biztosítani?

Van-e ma bódogtalanabb ember Móricz Józsefnél?

Két szív volt csak, mely az apagyilkosban is rajongva szerette a fiút és testvér, tegnapról fogva az a két szív is el van földelve?

A temetés.

Temetésük is olyan megdöbbentő, szívet facsaró volt, mint haláluk. — Nagyobb közönség régóta nem kísért ki Debrecezen halottat a temetőbe; de olyan szomorú temetést is régóta nem láttunk.

Vasárnap délután volt, az embereket ilyenkor úgy sem foglalja el munka, az egész város ugri is pihenne, setá na, szórakozna. A fellegek elvonultak az égről, minék is a gyászos esetet még komorabb, sötétebb keretbe illesztet?

A nap melegen, barátságosan, mosolyogva sütött. Legalább temetéseknél legyen egy kis derűs hangulat! Elettük másfélszázévtől úgy is nagyon sötét és nagyon hideg volt, akár a zivataros téli éjszaka.

Annyi ember az öreg Móricz András koporsóját sem gyűlt össze látni, mint ezt a két koporsót.

Pedig az is tragikus, megrázó haláleset volt; de ez sokkal inkább az. Már d. u. 2 órakor sűrű tömegek vonultak Péterfia felé. — Egy részük a gyászos házhoz tartott; más rész, a melyik kevésbé volt kíváncsi, megelégedett azzal, hogy a piacterzetű fasorok között, és az Emlék kertek mellett foglalt állást.

A 824 dik számú ház udvara csakhamar megtelt közönséggel; a később jövők már nem fértek be. Ezek minden talpalatnyi helyet, a hol nagy sár nem volt, elállították a Szikszay háztól, a honvédek kaszárnyáig. — A sűrű tömegekből szokatlannul két gyász kocsis emelkedett ki. A „Kegyelt” temetkezési intézet két legpompásabb kocsija.

A temetési szertartás pont 3 órakor kezdődött. — A két érc koporsó egymásmellé helyezve. A hosszabb vadgalambszínbén az anya, a rövidebb olajbarna színűben a leány fekiült. Koszorúk is borították a koporsókat. De ezek között egy se volt, a mit a szere et helyezett oda; mert sem rokon, sem barát nem emlékezett meg koszorúval a bódogtalanokról.

Ezeket a csinált virág koszorúkat a temetkezési intézet rakta a két koporsóra, hogy épen ne maradjanak koszorú nélkül. — Volt mégis egy, értékes, szép nagy koszoru, melyet kegyeletos kéz tett az anya koporsójára, a család jogi képviselőjé, az egyetlen emberé, kit a remete életet elő, mindenkitől elhagyott bódogtalan család egyetlen jóakarójának, egyetlen barátjának tartott: a Dr. Kardos Samu koszorúja, széles, aranyrojtos fekete és fehér szalagjain eme valószínűleg nagyon igaz felirattal: „A z elő í t é t e t á d o z a t a i n a k dr. Kardos Samu.”

Annyi ezerből nem került egy sem, ki az őszinte fájdalom könyveivel a koporsókat megöntözte volna. — Dicsofi József főiskolai hittanár szép és az alkalomhoz készített megindító imájának hatása alatt a könnyen jágyuló női szívek ugyan elérzékenyedtek, sok szemből könnyek gördültek ki: de sirva senki sem borult a koporsókra. Csak a szakácsnő zokogott a koporsók végéig, a ki jó kisasszonyát siratta. Szegény szakácsnő. Talán csak ő volna, ki feketében járna utánunk; de neki nincs gyászruhára valója.

Azt mondják sem a Móricz, sem a Bikfalvy közeli rokonok közül nem láttak a temetésen senkit. — Az öreg Móricz Andrásnak első neje utáni sógora V. L. ur mégis ott volt. A koporsók fejeit állott s a család ügyvédje az ő közreműködésével intézkedett a temetésről. — A szerencsétlen anya fivéré megjelent; hanem ő szerényen fére húzódott a tömeg közé.

A két koporsót tömördek közönségtől követve, a czeledu czai temetőbe vitték. — Ide temették az öreg Móricz András is. De a család ezen két halottjának nem az apáé mellett ástak sírt. Az 1879-ben elhalt gyermekek, Julianna mellé temették az anyát és nővérét, mintha a temetés rendezői sejtették volna a gyilkos és öngyilkos leányunk utolsó óhaját, melyet a tegnap még felbontatlan levél tartalmazott.

A temetőben Vásári István néhány rövid szóval elbucszattatta a család: vizsály szerencsétlen áldozatait s megköszönte a közönségnek a részvételt.

Az orvosi vélemény.

A két hullát szombaton délután 3 órakor kerülő utakon a „Kegyelt” halottakocsiain elszállították a közpórházba, — a hol azokat felboncolták. A boncolást dr. Sárváry Gyula t. főorvos vezette s jelen voltak dr. Szöke István kerületi orvos, Hajdu Gyula r. kapitány, dr. Dicsofi Sándor törvényszéki vizsgáló bír., dr. Kardos Samu és N. K. H. a z y Gusztáv mint jegyző.

A bonczvizsgálat alapján fölvetett orvosi vélemény özv. Móricz Andrásnéra nézve főbb vonásaiban következő:

A halál legközelebbi oka lövés sebészek által feltételezett agyoncsolás volt.

Ezen lövés sebészek közül a 3 dik pont alatt leírtak közvetlenül az illető testrésze alkalmazott revolverrel, a 4-dik pont alatt leírtak lövés sebésze pedig nem nagy távolságból valószínűleg idegen kéz által ejtett és pedig valószínűleg oly módon, hogy az első lövés sebésze a 4-dik pont alatt leírt (jobb fül feletti) volt és csak azután ejtett a 3 dik pont alatt leírt (jobb szemöldök külső szegletén) lövési sebésze.

A koponya boltozaton két löcsatorna (3. és 4-dik pont) van, az agyhártyák átjarsztvák, az agy roncsolt és az időmatalanná vált lövegek közül a 3-dik pont alatt leírt lövési sebészek megfelelő löveg a csont löcsatornájába beszorulva, a 4-dik pont alatt megírta neki, hogy bájjait áruba megy bocsátani, hogy őt, a kedves ifju lovagját telhesse boldoggá, gazdaggá.

— Oh barátom, oh! jóltéveim. Ön emberfeletti tulajdonokkal fényeskedik előttem — folytatá megindultságában a bővös kaczer. Szeretem és mindenké föltt nagyrabecsülöm. Az ön nagylelkűsége a határtalan magasba ragadja a szegény nőt. Elmegyünk innen, messzire s megmérhetetlen boldogságunkat semmisen fogja megzavarni.

Roxane könnybőlten fellélegzett, gyöngéden maga mellé vont a boldog álmadozót és ajkán bübűös mosolya lengedezett, egész alakja megelégnült.

— Beszéljük meg jövőnket. Hát hová megyünk? Csak gyorsan el innen. Igen, igen határozunk. Ne tétovázunk, ne fontolgassuk meg újból, a mit tenie akarunk, mert az ilyenmi a rendes megülője életünk legszebb regényeinek. Ugy van, már holnap korán, az első vonattal menjünk, új szép és bódogító magányunk felé — suttogá szenvedélyes kábulatában lázasan a fölviannyozott csásb Roxane.

— Lise asszony hűledezve hallgatta meg Roxane utazási tervét.

— Merő örüllés! sikoltá fel ez az összaszott förtelmes réb ember, száraz kezeit összesapva — minő lobortos szeszély s hová fog ez vezetni? Azzal a szegény festővel akarod magad összaszni. hiszen tönkrementek mind a ketten. Elzúlésték biztos.

De Roxane heves öledezésbe tört ki és meghittje hideg érvelése hiábavaló volt.

A boldog szerelmes pár másnap utját vette Olaszország felé. Lise asszonyt hátrahagyták, hogy málházzon s rendezze az aprólékos ügyeket. Megmondották neki, hogy hol fognak reá várakozni.

— Siess utánunk, édes jó Lise, mondta neki a távozásnál Roxane, mert tudod jól, hogy mennyire nélkülözhetetlen vagy.

leírt lövés sebészek lövege pedig a bal nagy agy félteke falcsontdudori részletében találtattott meg. A 4-dik pont alatt leírt lövés sebésze folytán létrejött agyoncsolás feltételeül és legelőbbnyire azonnal halálhozó, míg a 3-dik pont alatt leírt lövés sebésze csak esetleges következményei miatt több idő múlva, tehát feltételezen lett volna halálhozó.

Habár a 3-dik pont alatt leírt lövés sebésze helye, annak nagy foku pörköltése és kiterjedt koromos színezete, valamint a jobb kéz görösös összehúzódása is a mellett szólának, hogy vizsgált öngyilkos lehetett, így azonban nem fogható meg a 4-dik pont alatt leírt s azonnal halált okozó lövés sebésze keletkezése, mely helyen, míg egyfelől oly irányu lövés sebésze önkézőleg nem jöhetett volna létre, másfelől pedig ha önkézőleg ejtetett volna, akkor a lövés sebésze körül a revolver közelségénél fogva okvetlenül égetési tünetek maradtak volna vissza. Ezen körülmények ama véleményadásra jogosítanak fel bennünket, hogy mindkét lövés sebésze idegen kéz által ejtett és pedig az első lövés sebésze (4-dik pont) valamivel távolabbról, míg a második lövés sebésze (3-dik pont) — közvetlenül az illető testrésze alkalmazott revolver lövéssel hajtattott végre.

Móricz Erzsike halál okára nézve pedig következőeg vélekednek az orvosok:

A halál legközelebbi oka itt is a lövés sebésze által feltételezett agyoncsolás volt.

Ezen lövés sebésze öngyilkossági szándékból közvetlenül az illető testrésze (a jobb felső szemöldök magasságában, attól 1 cm-re kifelé) alkalmazott revolver lövéssel hozott létre s a golyó a jobb nagy agy féltekének tarkó részén állapotott meg. — Hogy ezen lövés sebésze öngyilkossági szándékból önkézőleg ejtetett, a mellett szót azon körülmény hogy a lövés sebésze helye oly testrészen volt, melyet az öngyilkosok legelőbbnyire választani szoktak, másfelől pedig azon körülmény, hogy a lövés sebésze helyén kiterjedt égési tünetek voltak s a jobb kéz, melyben a revolver találtattott, görösösen össze húzóda volt. — Az arcz duzzadsága, a nyelvnek a fogak közötti beeklétsége és a gégeben levő habzó nyak arra mutatnak, miként a halál görösös fuladási rohamok között következett be.

Móricz Erzsike levele.

A sok feltéves közül az, a melyik a bódogtalan család legközelebbi ismerősei előtt legvalószínűbbnek látszott, alapsanak bizonyult. — A tragédia utolsó fölvonásának ezen legrettenetesebb jelenete titokszárúságáról levette a fátyolt az a levél, melyet Kovács biztos tegnap reggel talált egy siffonban, Erzsike f. h. erneműi felett.

Miként Móricz József előre megírta vérfagyalagó tettének indokát, úgy huga sem hagyta szó és magyarázat nélkül a lövéseket, melyekkel ő nem egy, hanem két életet öltött ki a magáét és az édes anyját.

A hátrahagyott levél gondolatmenete hasonlatos a Móricz József terjedelmes, emlékiratszerű levelei gondolatmenetéhez. — Móricz József azt mondja a viának és biráinak: Meggyilkoltam apámat, hogy megszabadítsam anyamat és testvéremet fürhetetlen kegyetlenkedéseitől és megments-m vagyunkat a romlásból. Azért lelkiismeretem nyugodt, mert tudom, hogy a mit esekedtem, az jó eszedet, önteláldozás azokért, kiket véghetetlenül szeretek.

A Pelérdiek családi élete próbó változatai között roppant fájdalmat keltett a fia hirtelen elutazása. A jó anya heves zokogásba tört ki. De Akos, a ki megingathatatlanul belemerült önző vágyába, hamarosan átsetett a tüzpórába. Hazudott a jó embereknek, egy légből kapott históriát beszélt el nekik, hogy egy híres mester hívta őt magához, ki figyelmesse lett reá és szívesen vállalkozik őt művészében a tőkélyre venni. A jó hiszemű emberek el is hitték neki, a mit mondott, hiszen még sohasem hazudott előttük. Szívvelük megrendülést érzett, midőn bucsuzott tőlük, felzendült benne a lelkiismeret száva, mely rendesen felhangzik, ha a bűnös ösvényre lépünk. Elfördítá arcát, leküzdötte el-lágyultását és forró szenvedélye üzte őt tovább. Hiszen sokkal idösebb férfiak is, kik a világ forgatagában mozogva tapasztalatokat szereztek volt maguknak önkénytelenül elvakultak a bájos Roxane ellenállhatatlan varázsolat, s mint az éjjelpeke a lámpafény körül, ott csapongtak körülötte, vesztüket keresve, tehát ki vehetné rossz néven a szegény ifjutól, hogy anyji igéző kecs és ellenállhatatlan csábító megérségült.

Kéry Tibor grófra a balsars nagyon súlyosan nehezült.

Támolyogva, haláláspadтан tért vissza ama bizonyos éjen, midőn neje ravatalától a szerető lakására rontott, megadták akkor tulajsgázott lenyének az utolsó halálos tördőtést azon kegyetlen hírrel, hogy szeretője megérsékült.

Alig tudott haza vánszorogni. Iszonyu szenvedés zaklatta leirhatatlan lelki állapotában. Szégyéllőt idegeit rettentő hagymáz lepté meg, agyonkínzót, megzavart agyát a kítoró agy-görös hasítá. Tompán zuhant a földre neje ravatalánál és másnap eszméletlenül vitték el onnan.

Móricz Erzsike is így szól levelében: „En megmentem szerencsétlen anyámat.” Megölte anyját, de ő is vele halt, azon megnyugtató hitben, hogy nekik, a nagyon szerencsétleneknek jobb a halál mint az élet s hogy öök ártatlanul halnak meg.

Móricz József is panaszokodig igazságszolgáltatás ellen; úgy huga is az ellen emelt vádat s azt tartja szerencsétlenségök kútorlásának.

Az engesztelhetetlen gyűlölet tüze a két testvér leveléből egyformán égett; Erzsike sem tud meg a halál előtt sem megbocsátani mostoha átyjának. — Pedig mily nemese erény lett volna a halálra készülettől, ha a kiengesztelődés jobb kezét nyújtja átyjának, bármennyire hibás volt is ez (ha csakugyan az volt) a család megrendítő szerencsétlenségében.

E gyűlölségnél nagyobb a szeretet, mely Móricz Erzsike leveleiben is melegit. — Bitófa alatt áitó átyja miatt aggodalmaskodik, a kit kiméim kér borzasztó tettenek híreitől; hálsáson emlékezik meg ügyvédjéről, kiknek „számtalan sok jószágát nem tudja megköszönni”; s a ki eszebe jut még zavaros leikiállapotában is, az egy szegény parasz: asszony, az ő volt dajkaja.

Móricz Andrásnak tehát, ez a levél bizonyítja, de az orvosi tudomány is állítja, ép úgy gyermekének orozva rátóro kezéitől halt iszonyu halál, miként ferje. — Attól a borzasztó lelki állapotól, mely az anyát gyilkos fiáért másfél év óta kinozta, az új gyasztól, az új szűgyentől, mely fia halálos itelete miatt várt reá; attól a fájó mellozéstól, melyben a társadalom egy borzasztó gyanu folytan részesítette: egyszerre megszáadtította. — Nem az ő belezegésével, talán még csak sejtelmével sem a végzeteszerü haláának.

A levél kis alaku, rózsaszínű borítékba volt zárva s egy megfelelő nagyságu rózsaszínű levélpapírnak két oldalára van írva. — A bűtük elég biztosan vannak papírra vetve, csak a végen látszik, hogy Erzsikén már akkor leikizavar tünetei jelentkeztek.

A levelet ortografiai hibáival együtt itt közöljük.

Okt. 17-én.

Tekintetes ügyvéd ur.

Bocsánatot kérek de enek meg kellett történi mert iszonyu sokat szenvedtem nincs másutt csak a halál a mi meg ment a sok földi szenvedéstől mit az Isten különös csapásként ránk mért egyre kérem ügyvéd ur én nem voltam képes Józsinak megírni ezt a borzasztó tettet a mit meg tettem, de ne is tudassa vele mert ez a hír sírba viszi én megmentem szerencsétlen anyámat is, — mert vele halok meg ha már nincs igazság, Magyarországon, mert itt pénzért szolgáltatják az igazságot ki; mivel nekünk pénzünk nem volt az igazság is meg lett tőlünk gyalva, erről szerencsétlen anyám nem tud semmit, de én ötöt eléb azután magamat lövöm meg, kérem ügyvéd ur azt a nyomorult Móricz c z o t ne engedje ide jönni, adjanak el mindent és ha marad valami tegyék el azt a szerencsétlen Józsinak, Oh istenem de szerencsétlenek vagyunk minket nővérem mellé tegeyenek nem tudom meg köszönni ügyvéd ur számtalan sok jószágát mit velünk tett Isten áldja meg ügyvéd urat és kedves családját Józsit kérem ne hadja el soha ne haragudjon ráan ügyvéd ur mert én egy szerencsétlen vagyok jobb nekünk a halál mert mi ártatlanul halunk meg és én sifonomba van háromszáz forint. Makainának tessék adni ötvenet Egy szerencsétlen forintot, mert ő volt az én dajkám. Ott van egy kar-ék skatulyába, karékem is van hat, megtalálják mind.

Isten áldja meg, ügyvéd ur! (Aláírás nincs.)

Külczim: Tekintetes Dr. Kardos Samu ügyvéd urnak Fötér.

A Móriczek vagyoni helyzete.

A Móricz család vagyona — a család ügyvédjétől nyert információk szerint — 1888. július elején, az öreg Móricz András meggyilkolása után a városi mérnöki hivatal által eszközölt becsei szerint 78000 frt értékű ingatlanból és gazdasági felszerelésből állott, melyet akkor 40000 frt bekebelezett és 10000 frt be nem bekebelezett adósság terhelt. Mióta az özvegy vette át a vagyon kezelését, a nélkül, hogy a vagyon állagából egy kis darab házatán való föld kivételével, bámi eladott volt, 6000 frtnál több adósság fizettetett ki úgy hogy ha a pénteki kztasztrófa be nem következik, kétségtelen, — hogy a nagy vagyomból legalább is 25000 frt értékű, még mindig tekintélyes vagyon tisztán lett volna megmenthető a család számára, — melyből pedig az akár saját kezelés, akár bérlet útján nyugodtan megéhhettett volna.

Ezen vagyona nézve, mely kétharmadrészben Bikfalvy ágon jutott a család kezére, most már Móricz József a kizárolagos örökös, miután id. Móricz András első házasságából származott ifj. Móricz András apai hagyatékáról még apja életében testvéreivel szemben lemondott, a mint ezt az 1886. jan. 21-dikén

P a k e alatt E z e k „E z e k” anyai tetteinek jelentő származókörök sem fo anyja szerzett E magyar akkor ifj. Móricz András vagyon József A nak Mo háza, n

11 a h e l z a r l a t e k r e l a t v a n, közjegy A d e l u t a n e l h a z u a k o c s i g y a l o g u j a, m e s a n y a e K i s - V á r 4 ó r a k A z a n y r a d h a t o nek, de E r z s i k e M i n a i t k i m e n t, z a r j a b e M ó r i c z n a t a n m i

A z f e g y v e r g e s e j t e l m e n k e n t, a f o g l a z a s z i g o r n e h o g y h e z j u s s A z k e s f o r t t o t ö r v é n y t ö r v é n y j é n v e z e b e n n e a

m e b e n o k o r g a z d

v á r m e g y l e g é r d e k d e b r e c z e 10 e r e t e r i h a t u g y a n i s j ó v á. E a l a p u t, m o k e g y z ó k k ö z i t e v é d é s, a f ő i s p á n g y á s t m e l l e n e l i f e g r. b e l l ü g h a t a r o z a t e r e l e g a d t a. V a z á s a l s z ó t ö

s u t i s z e r e j j e l a p v a l ó s z n t m u l a s z t á c s t e n l é s t ö r t é n t, A z e s t r 3 5 2, s z á n L a d á n y h o g y a t d o n y v e z e i g y t ö r t e b o z á s n é a k o c s i k e n a g y e r ő ü s z - ü t k ő l y a n l e v e k i k e r ü l t é k o c s i k i v ü l m e f o r i n t n a l n e k k ö z s f e n n a d ü g y b e n k i d e r i t e s s z e r e n e s u t i s z e r k e i t e t t a z ó k k ö z

A bűnös ösvényen.

Regény 1 kötetben. — Írta: R. P. O.

(Folytatás.)

Az ifju ember mohón, szenvedélyesen ragadta meg a szép asszony kezét s ama határtalan szerelem hangján, mely nem ismer megfontolást, nem túr megfigyelést, s nem tudja a rosszat, dadogá:

— A mult halva felszök megettünk, s szerelmünk oly tisztá, oly ragyogó, oly fenséges, hogy a multnak árnya soha sem fogja azt megzavarhatni.

Hiszen Pelérdi még 23 éves sem volt, s szenvedélyes felhevülése túlságázott mámorában csak a rajongó szerelem uralta korlátlanul egész valóját és Prevost abbé határozottsággal állítja, hogy az elbűvölt szerelmes ifju lovag Lescaut Manont, ezt az elvetemült, gyilkos teremést még akkor sem szűnt meg szeretni, mikor az

Paksy Imre kir. közjegyző előtt 39. újszám alatt fölött közjegyzői okirat bizonyítja. — Ez okiratban ifj. Möriz András így szól: „Ezzel ifj. Möriz András úgy apai, mint anyai öröksége részére magát teljesen kiejelenti, hogy édesatyja második házasságából származott két kiskorú testvéreivel szemben, örökösödési igényt még azon vagyonra nézve sem formálhat, a melyek édesatyja és mostoha anyja Biktalvy Erzsébet által netán a jövőben szerzettnek, avagy bárholnan örökölteknek.” Ezen örökösödési igényről való lemondás magyarázatul meg kell jegyeznünk, hogy ez akkor történt, a mikor Biktalvy Erzsébet az ifj. Möriz András 30,000 ftos, s férje id. Möriz András által elvált adósságának az ő vagyonára való bekebelezésébe épen Möriz József rábeszélése folytán beleegyezett. A fentebb említett vagyonon kívül magának Möriz József ezeket is vagyon-utczán egy háza, mely 8—9 ezer forintot ér.

ifj. Möriz András kérelmére a helybeli kir. törvényszék marasztalt rendelt el a hagyatékra. Zargondnokul Biktalvy Istvan, hitározásra pedig Paksy Imre kir. közjegyző neveztetett ki.

Ki küldötte el a cselédeket?
A kocsi és Borka szakácsné pénteken délután nem az anyja, hanem a leány küldötte el hazuró, öntudatos előszámitással. Erzsike a kocsió, a kit kora délután azért küldött gyalog a tanya, hogy ninesen-e ott valami baj, mert a gazda nem jött be, megkérdezte: — Vissza érkezék-e 9 órára. — A szakácsné anyja ellenére küldötte esti 6 órakor virstliért Kis-Várad-utca végére, Szabó Mihályhoz. Már 4 órakor említette, hogy ő virstlire éhezett. Az anyja még csudálkozott ezen; s nem maradtatott leányt, odaadott 30 krt a cselédnek, de csak a szomszédba Bauerhez küldötte. Erzsike ám kijelentette, hogy neki csak Szabó Mihálytól való virstli kell. Mikor a szakácsné kiment, Mörizné leányának mondta, hogy zárja be a kaput, de a leány nem ment, így Mörizné oszta be azt tolózárral. Hogy ezután mi történt; tudjuk.

Möriz József ügye.
Az apagyilkos Möriz Józsefnek, a ki a fegyvergyári laktanya börtönében vár sorsára sejtelmé sine a szörnyű tragédiáról. Déltünonként nyugodtan teszi meg szokott sétáját a fogház kis udvarán s a börtönfelügyelőség a szigorú rendelkezést képest aggódva ügyel, nehogy a hír valahogy a szerencsétlen füléhez jusszon.

Az apagyilkos bűnügyében, mint illetékes forrásból értesítenek, a honvéd kerületi főtörvényszék még nem hozott ítéletet. A főtörvényszék a bűnügyet csak a jövő hó elején veszi tárgyalás alá s ekkor hozza meg benne az ítéletet.

Napi hírek.

— A debreczeni ref. egyház tanácstermében október hó 23 dik napján d. u. 3 órakor gazdasági ülést tartatik Targy: folyó ügyek.

— A debreczeni f-abonyi vasút. Heves vármegye őszi évnegyede közgyűlésének legérdekesebb tárgyát az Eger város által a debreczeni-füzes-abonyi vasútra adományozott 10 ezer ftos ügyben leérkezett belügyminiszeri határozat képezé. Eger adományozását ugyanis a multkori megyegyűlés nem hagyta jóvá. E megyei határozat azonban tévedesen alapult, mert a jegyzők által vezetett lajstromok egyikében a helybenhagyást megszavazók közül egy név kihagyott: s mutatán e tévedés folytán szavazategyenlőség állott elő, a főispán elnöki szava a helyben nem elgályást mondotta ki határozatul. E határozat elleni felbőszésre érkezett most le Teleki gr. belügyminiszer leirata, mely a megyei határozatot megsemmisítette. A belügyminiszer e leiratát mindenki meglepéssel fogadta. Eger adományozása azután újra szavazás alá bocsátatván, a megye részéről nagy szótöbbséggel jóváhagyott.

— Vasúti szerencsétlenség. Nagyobb vasúti szerencsétlenség történt — csütörtökön éjjel a püspök-ladányi állomáson — a valóság-nüleg egy vasúti alkalmazott vétkes mulasztásából. Ezer szerencse, hogy a szerencsétlenség oly időben és körülmények között történt, hogy emberélet nem esett áldozatul. Az esetről a következő részleteket adjuk: A 352. számú tehervonat a mult éjjel Püspök-Ladány állomásra bevonult, daczára annak, hogy a távjelző „tilost”-t hirdett. A mozdonyvezető hihetoleg nem ügyelt a jelzésre s így történhetett, hogy a vonatot minden habozás nélkül bevezényelte. Az állomáson épen a kocsiakat tologatták s a beérkező vonat nagy erővel neki csapott a kocsioknak s az összeütközés folytán sok kárt okozott. A pályán levő vasúti alkalmazottak szerencsére kikerültek a veszélyt. Az összeütközés 14 kocsi n tett jelentékeny rongást s ezenkívül még pár sebei megsérült. A kár 3000 forintnál többre megy. Az erélyes intézkedésnek köszönhető, hogy a forgalom jelentékeny fennakadást nem szenvedett. A vizsgálat ez ügyben már megindított s ez van hivatva kideríteni, hogy kit terhel mulasztással a szerencsétlenség okának előidézése. Ez a vasúti szerencsétlenség habár — némi izgalmat keített az eset történetkor az állomáson idők között, azonban az izgalom mihamar le-

osillapult, midőn mindenki meggyőződött, hogy a személybiztonság nem volt veszélyeztetve, s emberélet nem esett áldozatul, sem pedig sebesülés nem történt.

— Elvesztett pénz. Egy urnó a róm. kath. templomból kijövet tegnap elvesztette kis pénzes tárcáját, melyben 107 forint készpénz volt. A megtaláló keretik, hogy azt lapunk kiadóhivatalába adja át, hol tekintélyes jutalomban részesül. (Emke.)

— Főreáliskolánk vajudó államosítása iránt a közoktatásügyi miniszter jövő évi költség előirányzata sem nyújt semmi reményiséget. Legalább e tárcza költségelőirányzatának indokolásában egy szóval sem találjuk említve a debreczeni főreáliskolát, a miből, eléggé sajnosan, azt a következtetést lehet levonni, hogy az évek óta húzódozó kérdés taán még a jövő évben sem lesz megoldva.

— Debreczeni főiskola. Főiskolánk külföldi tanszakai növendékeinek létszámáról a következő kimutatásokat közli a „Debr. Prot. Lap.” **Hittanhalgató van:** végzett 11, negyedéves 12, harmadéves 14, másodéves 13, első éves 19, együtt 69. **Jo g h a l l g a t ó van:** negyedéves 22, harmadéves 28, másodéves 46, első éves 42, együtt 138. **Akadémiai halgatók összes száma 207.** **Tanítók ép e z d e i növendék van első éves 39, másodéves 34, harmadéves 36, negyedéves 14, együtt 113.** **A fő g y m n a s i u m növendékeinek létszáma a következők:** I. A) oszt. 43, ebből 38 ev. ref., ág. ev. 3, r. kath. 1, mőzes vallásu, I B. osztály 45, ebből 43 evangélikus ref. római kath. I mőzes vallásu, I magántanuló 9. II. A) o. 36, ebből 32 ev. ref., ág. ev. 1, gör. kel. 1 mőz. val. 2. II. B) o. 30, ebből 27 ev. ref., ág. ev. 1, r. kath. 1, mőz. val. I. magántanuló I. III. A) o. 51, ebből 44 ev. ref., ág. ev. 3, gör. kel. 1, mőz. val. 3. III. B) o. 50, ebből 46 ev. ref., r. kath. 1, mőz. val. 3. magántanuló 2. IV. A) o. 33, ebből 32 ev. ref. róm. kath. I. V. B) o. 35, ebből 32 ev. ref., ág. ev. 1, gör. kel. 2. V. o. 62, ebből ev. ref. 48, ág. ev. 2, r. kath. 6, gör. 1, mőz. val. 5. VI. o. 55, ebből 39 ev. ref., ág. ev. 1, róm. kat. 8, gör. kel. 1, mőz. val. 6. VII. o. 70, ebből 57 ev. ref., ág. ev. 2, r. kath. 2, gör. kel. 1, mőz. val. 8. VIII. o. 47, ebből 41 ev. ref., ág. ev. 1, róm. kath. 4, mőz. val. 1. Magántanuló I. Összes létszám tehát 557 s ebből 470 ev. ref., ág. ev. 15, róm. kath. 25 gör. kel. 7. mőz. val. 31. Magántanuló 13.

— Halalozás. Sulyos csapás érte Körner Adolf városi árszékéi ülnököt, szép, ifju nejt született, Sárközy Ida urnot elragadta a halál. A mélyen lesújtott férj és az elhunyt édes anyja, valamint testvérei a következő gyászjelentést adták ki a halálesetről: A leverő bánat fájó érzetét a tudatjuk lelkéből szeretett nőm, leányom, nővérünk, sógornénk és nagynénénk KÖRNER ADOLFÉ szül. Sárközy Ida n. a k. f. év. éshó 19-én éjjeli 11 órakor, 11 nap sulyos szenvedés után történt elhunytát. — Drága halottunk porrá válándó részei folyó hó 21-kén délután 3 órakor, Darabos-utczai 1055-dik sorszámu háznál az ev. ref. egyház szertartása szerinti ima után, a Czegléd-utczai sírkertben fognak örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételére elhunyt kedvesünk valamint a magunk rokonait, barátait, ismerőseit bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1889. Október 20. Körner Adolf mint férj, öz. Sárközy Ferencné szül. Sárközy Johanna mint édes anyja, Sárközy István, mint testvér, nejevel Filótas Irénnel, Irén és Margit gyermekeivel, Sárközy Gedeon, mint testvér, Sárközy György mint testvér, nejevel Juhász Rózával, s Géza gyermekeivel, a többi rokonok nevében is. — Adott az ő emlékezete!

— Öngyilkosság a Halápon. Ma reggel mint a mezei rendőrségi alkaptányúsghoz jelentették, a halápi csarda mellett a fan egy ismeretlen ember felakasztva találatott. A rendőrség kiküldötte közeget helyszíni szemlére.

— Katonai kihágások meggátálása. A ma egy heti véres katonai verekezés alkalmából tett erélyes fészölalásunknak már lett annyi eredménye, hogy a katonai téparancsnokság a legszigorubb intézkedést tette a katonák által gyakran előidézett rendezavarások, botrányos kihágások megakadályozása végett s elrendelte, hogy naponta már délutántól kezdve négy katonai őrző járjon czirkáljon városzerte. — Ehez képest a város négy részre osztatott; a déli részen hárszárók, a keletin közöshadseregbeli bakák, a nyugotin Szécheny utczai laktanyabeli honvédek, az északin péterfai laktanyabeli honvédek teljesítik az őrzőjáratot.

— Pál János deméntál. Pál János ur, néhai öz. Möriz Andrásné szomszédja annak kijelentésére kért föl bennünket, hogy a Mörizczek gyászos udvarára a tragedia éjszakáján nem egy rendő ugrott le, hogy belülről a zárt kaput kinyissa, hanem az ő fia, a ki szintén Pál János, ereszkedett le az épület kibontott fedeléről egy kötélnél fogva. A kötelet mi is láttuk s ezen helyreigazítást Pál János ur kívánságára szívesen megtesszük.

— A gazdák és iparosok hitelszövetkezete debreczeni kerületének igazgatósága ma ülést tartott a „Frohner” szállodában. A vidéki fiókok legtöbbször, még a kolozsvári is, képviselve volt.

— Kozma Sándor budapesti kir. főügyész szombat este óta városunkban időzik az itteni kir. ügyészség és fogház megvizsgálása végett. Tegnap délelőtt a fogházat szemlélte meg s ottan csaknem 3 óra hosszágú időzött. Délután a kir. ügyészség számadásait és ügykezelését

vizsgálta meg s mindent a legnagyobb rendben talált. Az államügyész ma még városunkban időzik.

— Az „iparos kör” választmánya tegnap tárgyalás alá vette az „országos munkás segély-pénztár” alakítására vonatkozó miniszteri tervezetet, de azt be nem fejezhetvén annak folytatása f. hó 22-re kedden délután 6 órára tüzetett ki. Felkéretnek az iparos kör tagjai ezen fontos ülésen megjelenni. Az elnökség. (Emke.)

— Humor a halálban. Eperjésen a napokban temették el Fabry Arnold fogház-felügyelőt, ki életében eredeti és jóízű humorával sok barátot szerzett magának. Jókedyű volt mindvégig, dacára annak, hogy tudóbaja már annyira előrehaladt volt, hogy minden órában keszen várta a vén kaszás bekopogtatását. Ez a tudat indította őt egyik napon arra, hogy magához hivatott egy temetési vállalkozót, kivel egész kedélyesen alkudozott a saját temetésé költsége fölött. Mindenben meg-egyeztek, csak a diszkocii árát nem tudta miudjárt 40 frtról 35 frtra lealkudni. De végre leengedte a vállalkozó az 5 frtot, midőn Fabry ezzel az érvel állt elő: „De hiszen én csak kifelé vitetem magamat, vissza már nem jövök.” S két nap mulva meg is tette az utat, honnan többé vissza nem ér.

Színház.

Ismét egy shakespeare-i estről referálhatunk, a mi szinüzgatónk nemes törekvéséről s ambitiosus művezetőjének, Rakodezaynak buzgalmáról tesz tanuságot. — A sok léhaság és operette között jól esik egy-egy magasabb, s szinművészet magasztos fogalmának igazán megfelelő szinművet is látnunk. A közönség méltányolja e szép törekvést, mert ime szombaton „Julius Caesar”-ra szépen megtelt a nézőtér. Főleg az ifjuság jelent meg nagy számmal.

Az előadás, ha nem is állott is shakespeare-i magaslaton, de mindenesetre elérte azt a nívóaut, a mi egy nagyobb vidéki szinpadon várható. Az egyes szereplők tehetségét messze felülmúlta szerepeik ereje, de viszont azt a fogyatékoságot, a mit egyeseknél tapasztaltunk, pótoita a rendezés gondossága s az ensemble pontossága; teljes élvezetet nyújtottak a népelelések, valósággal megelevenedtek előttünk az u czai tüntetések, a nép bosszuja, lázító zsvajja, rémülete a vész elől való futása megannyi gyönyörkődött látványt nyújtottak. Ez egy maga és a vidéken páratlan rendezés megérdemlik, hogy e sok fadarassággal betanult előadás ismételtessék.

Az egyes szereplők közül főleg Somló és Molnár váltak ki. Előbbi mint Antoinus, utóbbi mint Brutus. Somló a nagy beszédet sok értelemmel, hűvel és szívvel adta adta elő. Ballasa pompás Casca volt, de már nem mondhatunk dicséretet Mándokira, a ki Caesarnak affectált s kellemeskedett, Rakodezay pedig, persze önhibáján kívül sehoggy sem tudta összhangba hozni külső fogatkozásait Cassius alakjával. Csak a darab első felében láttunk tőle néhány sikerült jelenetet s hüllottunk hűveljes szavalatot, s a viharos tapsok, miket kapott, sok részben a kitünő rendezőt illették. — A női szereplők: Lászné és Medgyaszay Evelin szépen szavalták kis szerepeiket. A karból vett magán szereplők: Gulyás, Némethy, Czakó, Juhai, Gyöngyösi megérdemlik, hogy külön-külön megdicsérjük.

A színházi műsorban némi változást kellett tenni, hogy a sok próbát igénylő u darabra, az „I d e g e s n ő k”-re készülhesen a személyzet. — A változás a műsorban olvasható.

Boránd Gyula, a népszínház e kitünő tagja, városunk szülőtte, mint a legmélyebb sajnálattal haljuk, sulyosan megbetegedett s a telet szílei körében itthon lesz kénytelen tölteni. Egy kolozsvári színészbarátjához Boránd Gyula levelet irt s ebben azt mondja, hogy vénségére szakított a komikummal, más szerepkörre, a tragédiára adta magát és most osinálja az utolsó jelenést: a halált. Neki ezt kiosztotta a legfőbb rendező, vissza se küldheti, kénytelen vele, hát megcsinálja. „Az utolsó szcénára barátim, igyatok egy tuszt!”

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

I. Bérlet. 23. szám.

Holnap Kedden 1889. év október 22-én

páratlan bérletbe adtik

Eiffel torony kisasszonya.

Énekes bohózat.

M Ű S O R:

Szerda, 23-án páros bérletben M u m u s

eredeti vigjáték (másodsor).

Csütörtök, 24. páratlan bérletben P ó r

u l j á t k é j u t a z ó k (másodsor.)

Péntek, 25-én páros bérletben U t o l s ó

s z e r e l e m verses vigjáték Dóczitól.

Szombat, 26-án páratlan b. O r p h e u s

a p o k o l b a n operette Off-nabchtól.

Vasárnap, 27-én Eiffel torony kisasszonya

(bérletsünet.)

Felölös szerkesztő és kisdó lapnájedonon:

Véricsi Arnold.

Főmunkatárs: Kereczag Vilmos

Nyilt-tér.

Pan braty!

E czimzéssel, egy hozzáim intézett levélboríték hátlapján a következőket olvastam: „A fájdalom boru . . . a m . . . dbe, bög é. or. it, mért nem jösz már! Zon. zsal már h. t” (A pontok olvashatlan betűk) Aláírva elég lakonicusan „Tobben”. — Első sorban fogadják az illetők háás köszönetem szives megemlékezésükért, hogy falusi zárkózottak-gomban így felkerestek — másodsorban nem akarom állítani, hogy Husvét oly messze esik Karácsonyhoz mint Karácsony Husvéthoz (ext plagizálom valahonnan!) de harmadsorban válaszul szives soraikra merem állítani meg-rogzött geografsokkal és kéj zónázók egybhangzó véleményeikkel, hogy Debreczen éppen oly messze esik Hottkócz pusztához mint vízont. A zóna daczára.

Jobb erkölcsöket — szives üdvözlötlet. . .

Csáky Dórl gróf.

ELADÓ

22 drb magyar tehén

300 drb

fésüs anyajuh

Esztárban

Szunyogh Szabolcsnál

A személyesen tett idei őszi bavasárlások után felhívjuk a n. é. közönség figyelmét raktárunk megtekintésére, a hol nemcsak a legmagasabb műzisének, de a legszerényebbek is a legnagyobb választék áll rendelkezésére a napi szükséglet cikkeiből, — mint pénz- és szivartársa, kalap, kezttyű, illat-szer, szappan, sétatob, zsebkés, olló, haj-és ruhakéfe, fogkefe, tajték pipa és szipka, lovagló-, vadászati-, önvédelmi- és uti-, valamint diszművek és alkalmi ajándék-cikkek, ugyszintén gyermekjátékok dus választéka van összesítve. Továbbá:

Zsolnai majolika diszművek.

Adler F. és Fia t a j t é k á r u k.

Ungvári cserépkályhák

és Hermann china ezüst

egyedüli gyári raktára.

Teljes tisztelettel

SZENT-KIRALYI és KALENDA

A legbiztosabb és leghatasosabb

hashajtó szer a

Ferencz József

keserű viz,

mint ezt a következő orvosi bizonyítványok tanusítják:

„Kis adagban hatásos, nem kellemetlen

izü.” Dr. Korányi tanár, Budapest.

„Körödmőre a legkedveltebb hashajtó

viz.” Dr. Kézsmárszky tanár, Budapest.

„Hatásosabb mint a többi budai vizek.”

Dr. Gebhardt tanár Budapest.

Szétküldés 1889-ik évben 1 millió

p a l a c z k!

Kitüntotve 10 arany- és érdem-éremmel.

Szétküldési Igazgatóság Budapest.

Kapható mindenütt.

Szabó Lajos fiai czég

Debrecen, R o s s a t o r.

Az őszi idényre raktárra érkeztek:

Női ruhaszövetek,

Flanell, Kasán, Moldon.

Gyapju, Himalaya kendők,

Haraszt kendők,

téli harisnyák.

Szönyegek, ágyterítők

PAPLANOK.

A hírneves cosmanói gyárból:

MOSÓ VELEZEK

The Gresham

életbiztosító-társaság Londonban.

Ausztriai fiók: Bécs, Grallastrasse 1. szám a társaság saját házában.

Magyarországi fiók: Budapest, Főrené József-ter 5. és 6. szám, a társaság saját házában. A társaság vagyona 1888. június 30-án frk 102,846,222.47

Évi bevétel biztosítások és kasmakból 1888. június 30-án frk 19,161,298.73

Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések és visszavásárlók stb. után a társaság fennállása óta (1848.) frk 205,158,040.—

A legutóbbi tizenkét hónap üzleti idő alatt a társaságnál frk 50,971,150.—

értékig nyújtattak be ajánlatok, miáltal a társulat fennállása óta benyújtott ajánlatok összértéke frk 1561,757,690.—

értékére megv. — Tervezetek és minden közelebbi felvilágosítások az osztrák-magyar birodalom minden nagyobb városában az ügy-
lők irak és a magyar és osztrák fiókok által adatrak.

VÉGHLESI

VERA-forrás

Hazánk legtisztább legolcsóbb és legjobb szénsavdús, égvényes savanyuvize

Véghles-Szalotnán (Zólyom megye.)

Főraktár Debreczen és vidéke részére:

Geréby Fülöp

urnál, DEBRECZENBEN.

Rövid használat után mint fogtisztító szer nélkülözhetlen.

KALODONT A fogak szépsége | Glycerin-fog-creme (egészségügyi hatóság által megvizsgálva.)

Sarg F. A. fia

és társa

es. kir. udvari szállítók

Bécsben.

Kapható a gyógyszerárakban, illatszerek kereskedéseiben stb. 1 ürb 35 kr.

DEBRECZENBEN:

Riekl József Zelmos Szentkirályi és Kalenda és Kun József uraknál.

BOSZNYAY J. ezégnél.

Debreczen czepléd útca. Nagyválasztékban

NOI RUHASZÖVETEK,

Kasánok, Flanellek, jó mosó bar chetek, téli nagykendők, csipke és Jutte függönyök, ágy és asztal terítők

Paplanok, szőnyegek, mindenféle

ruhadíszek férfi és női alsó ingek, muffok, Esőernyők, férfi ingek és nyakkendők

rendkívüli leszállított áron

kaphatók.

Női ruhák elkészítése legutólsó divat szerint jutányos ár mellett elvállaltatnak.

Vidéki megbízások legpontosabban eszközöltetnek

Megszabadultam,

a terhes szeplőkötől,

Bergmann lilium tej-szappana

napontai használata által.

Kapható: egy darab 45 kr. Dr. Rothschnek V. Emil gyógyszerárában (Telefon Üzsekkötés.)

Magyarország leghíresebb szénsavdúsabb ásványvize, a **SZOLYVAI**

mely savanyuviz, borral vegyítve a legkellemesebb üdítő italt nyújtja; gyomor- és idegbajokban gyors és kitűnő segélyt ad; tüdő-, hörgőbántalmaknál, húgyvesék, húgyutaknál és járványos betegségek alkalomával kitűnő gyógyszer képez.

A szolyvai víz csak akkor tekinthető friss töltésű, valódi, hamisítatlannak ha a dugasz külszínén, ugyszintén a címlapon e czég:

„GERMAN ÉS BODNAR“

olvasható.

Megrendelhető: Solyván, Bereg megye az ásványvízforrás igazgató-ságánál; kapható minden fűszerkereskedés és vendéglőben.

Hazaifui tisztelettel

GERMAN és BODNAR

gróf Schömborn Buchheim Ervin ura dalmi ásványvíz bérnök.

184. 443. szám.

ÁRJEGYZÉKE.

az „ISTVAN“ gőzmalom

készítményeinek

KÖTELEZETTSÉG NELKÜL, DEBRECZENBEN

és az 1887. április 18-án Budapesten tartott általános magyar malomgyűlésen megállapított s 1887. évi június 1-én életbe lépés eladási, fizetési és szállítási módozatokra vonatkozó egyezmények szerint.

	100 kál
A. Asztali dara nagyszemű	16.80
B. Szinte közepszerű	15.80
	100 kl.
0. Királyliszt	15.80
1. Lángliszt	15.40
2. Montliszt	15.—
3. Zsemlyeliszt 1-ső rendű	14.60
4. " " 2-od rendű	14.20
5. Fehér kenyérliszt 1-ső rendű	13.80
6. " " 2-od " "	13.60
7. Közép kenyérliszt 1-ső " "	12.80
8. " " 2-od " "	12.40
8 1/2 " Barna " 1-ső " "	12.—
8 3/4 " " 2-od. á 70 kigr.	9.60
9. Láblist	á 70 kigr. 7.20
10 Veree liszt	á 50 kigr. —.—
11. Finom korpá zsákkal	50 " 4.40
12. Durva korpá zsákkal	á 50 kigr. 3.80

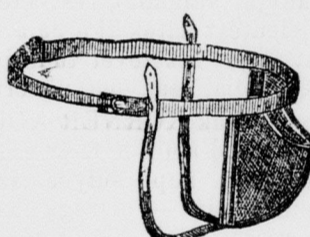
A finom és durva korpá árából eddig engedélyezett 5%-tőli engedmény a fennemlített egyezmény folytán szintén beszüntetett.

Debreczen, 1889. szept. 17.

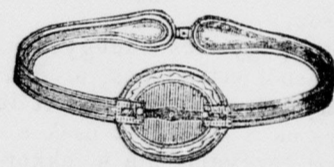
Keztyük nagyválasztékban.

NAGY ANDRÁS

KEZTYÜ ÉS SÉRVKÖTŐ GYÁROS

Ajánlja a már 25 év óta fennálló, jóhírnévnek örvendő **KEZTYÜS-ÜZLETÉT** a n. é. közönség szíves pártfogásába.

Egyszermind van szerencsém tudni, hogy nálam mindig a legnagyobb választékban

TÉLI- és NYÁRI KEZTYÜK kaphatók és megrendelhetők.

Glacé és schwedis keztyük 3 gombbal, agráfa, vagy csattal.

mosó bőr női, férfi, katona- és elegáns hosszú bálí svédkeztyük

dus raktárát legjutányosabb árban.

Bálí keztyüket a raktáron levő különféle színekből, választás szerint 24 óra alatt készítik.

Továbbá ajánlom az általam készített

sérvkötőket és suspensoriumokat,

mely utóbbi minden embernek viselnie kellene, hogy általa a keletkezhető bajoknak eleje vétessek.

nadrágtartók nagyválasztékban.

Orvosi és szülészeti készülékek, fecskendők.

irigaterkek, kristályozók, méh percek, has- és köldök-kötők,

gummi harisnyák, fáslik és gummi-szálpárnák

mindenkor raktáron vannak.

Női különlegességek, nálam kaphatók és megrendelhetők.

Nagyban és kicsinybeni eladás.

A n. é. közönség eddigi pártfogását és bizalmát továbbra is kérve, vagyok

kész tisztelettel

NAGY ANDRÁS, keztyüs.

Suspensoriumok 50 krtól 1 frt 50 krig.

Alapítottatott 1858-ban

WALSER FERENCZ

első magyar gép és tűzoltoszerkek gyára, harang és érezöntödeje

BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet

kutakban és mindennemű szivattyukbna

Elvállal teljes vízvezetékek berendezését városok, földbirtokosok és magánzók részére modern technici alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ és MAGAN FÜRDŐK

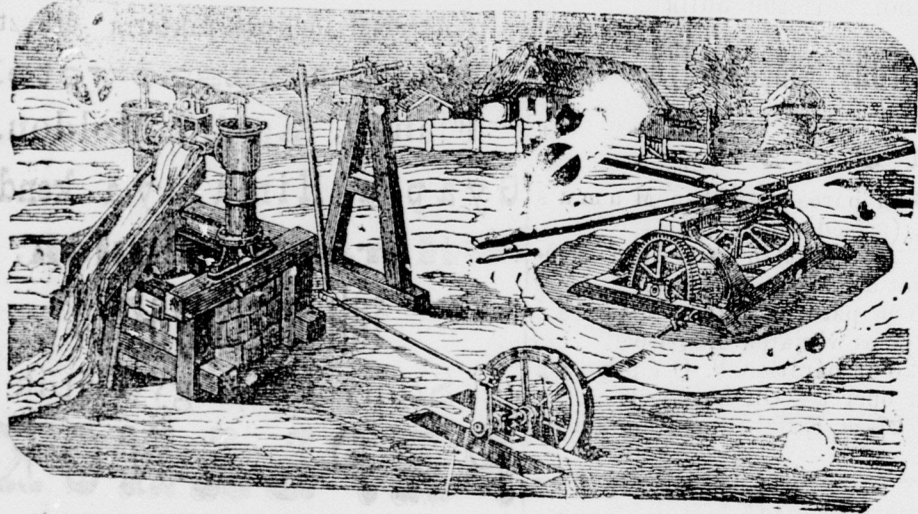
felszerelésére

szagmentes ürszékek

felállítására s minden vízművi munka gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten küldetnek.

EGYETLEN BELFOLDI SZIVATTYU GYAR.

Debreczen, 1889. Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr“, könyvnyomdájában Széchényi-utca SIMON-ház.